

Frederik Vilhelm Lunds prædiken 1. søndag i fasten

Taler

Frederik Vilhelm Lund
Præst

Dato

14. februar 1864

Sted

Tryggelev og Fodslette Kirker

Omstændigheder

Prædikenen er udgivet under titlen "Den onde dag".

Prædikentekst

Mathæusevangeliet kapitel 4, vers 1-12

1 **Text: Mathæus 4-1-12**

I Eph. 6te opfordrer Apostelen Paulus Menigheden til at iføre sig Guds fulde Rustning og han nævner den stykkeviis, idet han siger: "han staaer da
5 omgjordede om Eders Lænder med Sandhed, iførte Retfærdigheds Pantser, Fødderne ombundne med Færdighed i

Fredens Evangelium, paa Armen Troens Skjold, paa Hovedet Saliggørelsens Hjelm, i Haanden Aandens Sværd, som er Guds Ord." Men denne sin
10 Opfordring begrundet han ved at foreholde dem hvad der forestaaer: — at "I, siger han, kunne gjøre Modstand

paa den onde Dag og bestaae efterat have overvundet Alt," Altsaa forestaaer der en ond Dag. Den Dag er en ond, da der gives vore Fjender en særegen Leilighed
15 til at anfegte os. Vore værste Fjender ere Kjødet, Verden og Djævelen. Disse ere altid redebonne til at styrte os i Fordærvelse; men det tilstedes dem ikke altid at virke med samme Kraft. De

holdes tilbage, og da er deres Angreb ikke aabenbart, ikke overvældende.
20 Mangfoldige ere de, som alligevel falde; men Faldene ere enten ikke faa dybe eller ikke faa aabenbare, eller ikke saaledes i Masser, som paa den onde Dag. Denne er allerede oprunden for Mange. Den randt ogsaa op for vor Herre og Frelser. Den begyndte i Judæas Ørken, da Djævelen gik til ham at friste ham; men der blev den forvandlet til en Glædens Dag; thi Herren gjorde ikke blot
25 Modstand, men bestod og overvandt alle de Fristelser, som

den onde Dag medførte. Den onde Dag kommer ogsaa over os; Svendene ere ikke over Mesteren, det være nok, om de kunde være som han. Vi vide ikke naar den kommer. Derfor skulle vi vaage og bede til enhver Tid. Stundom kommer
30 den saaledes, at vi

ikke strax kunne kjende den. Først dag efter kunne vi sige til hinanden: "en ond Dag var over os".

35 En ond Dag er begyndt for vort kjære Fædreland. — Den er ikke bragt til Ende. En Dag i Styrelsen er ikke eensbetydende med en Dag i Almanakken. Paa den onde Dag skal der gøres Modstand. Af os herhjemme? Ganske vist! Vi blive angrebne, idet den udstrøer iblandt os med rund Haand Mistænksheds, Forfølgelsens og Gjerrigheds

40 onde Sød. Imod denne ville vi væbne os, idet vi af vor Herres Jesu Christi Fristelses Historie ville lære baade Anfægtelsens Beskaffenhed og hvorledes vi skulle kæmpe og bestaae ... paa den onde Dag. —

45

1.

„Og Fristeren gik til ham og sagde: Er Du Guds Søn, da siig at disse Stene blive Brød."

50 Det var ikke Frelseren, der gik til Fristeren, men omvendt, og han gik til ham netop da han hungrede, da han fornam Hungerens skarpe Sværd i sit legeme. Der er vel mange Mennesker, som gaae til Fristeren, idet de fremstille sig selv som hans redbonne Tjenere, ja endog hidkalde ham. Dog gjælder det ingenlunde alle. Derimod gaaer han til os. Han og de, som ere i Forbund med
55 ham, Verden og Kjødet, anfegte os, ofte mest da, naar vi hemsøges af en eller anden stor Sorg eller Bekymring. — Fristeren sagde først

paa hiin onde Dag: „Er Du Guds Søn". Han søgte at fremkalde Tvivl og Mistillid. Er det ogsaa troligt, at Du skulde være Guds Søn, al den Stund Du har
60 maattet faste saalænge? Den fattigste Fader paa Jord vilde ikke have tilladt sin Søn at blive i denne Nød i 40 Dage, uden at han idetmindste havde gjort Forsøg paa at hjælpe ham. Hvor vil Du da troe at Du skulde være Søn af den Rigeste og dertil „ene Gode"? Du mener vel for kort Tid siden at

have hørt en Røst fra Himlen, som erklærede Dig for Guds Søn, den Elskelige, „i hvem han haver Velbehag“; — men det var kun i Dine Tanker, Du hørte den; det var kun Indbildning, see nu den kolde Virkelighed at Du hungrer; dersom Du var Guds Søn, da vilde det ikke være sket. — Saaledes udstrøede Fristeren

70 Tvivlens og Mistillidens Sød. Dersom Jesu Hjerte havde aabnet sig derfor, dersom denne onde Sød havde saaet Tilladelse til at spire derinde, saa vilde Fristeren upaatvivlelig ogsaa have bragt det

dertil, at Herren havde øvet den forlangte Undergjerning paa hans Tilskyndelse

75 og da havde Djævelen seiret, men vi—? o Rædsel—! vi vare fortabte uden Haab om Redning! — Dog vi vide at det skete anderledes. Han, som er vor rette Bannerfører og Forkjæmper, svang Aandens Sværd, som er Guds Ord, gjorde Modstand og seirede. — Denne Kamp skal vel ikke gjentages efter samme Maalestok, i samme Betydning. Christus har eengang seiret og hjembaaret

80 Seierskrandsen ikke allene til sig selv, men til alle, som troe

paa ham. Alligevel fornyes dog Kampen paa en lignende Maade hos den Enkelte. I hvert enkelt Christenmenneske er der ved Daaben nedlagt et Aandsliv, et Christusliv, som skal udvikles; men det kan kun ske gennem

85 Kamp. Ogsaa de christnede Folkefærd have

deres Aandsliv, idet de have modtaget Christendommen paa deres særegne Maade; saa gjælder det om at kjæmpe; men Christenfolkets Kamp, som er Menighedens, maa ligne hans, som er dets Hoved.

En ond Dag er rundet op over vort kjære Fædreland, saa er Djævelen gaaet til og har begyndt at udstrøe Tvivlens og Mistillidens onde Sød i Folkets Hjerter: ” — Eders Sag er retfærdig. Eders Sønner ere tappre Mænd og vel rustede. Deres Tal er ikke lidet. Deres Førere ere krigsdygtige, kloge, kundskabsrige, erfarne Mænd.

95 — Dersom de ogsaa vare

ærlige, paalidelige, danske Mænd, Mænd med et dansk Hjerte, der elske deres Fædreland med en inderlig Kjærligheds Styrke, da vilde det Skete aldrig være sket; men nu —! Forræderi nedrige Øiemed mod Statsforfatningen, som skulle

100 opnaaes ved nedrige Midler!”

Denne er den onde Sød, som er bleven udstrøet iblandt os. Tvivlens og

Mistænksomhedens. Dersom vi give den Plads og tillade den at komme til
105 Groening og Væxt, dersom vi vedblive at kaste Snavs paa Hæderligheden og
uden Beviis bespotte Fortjenesten, da staae vi de Gjerninger nær, som ville styrte
os i større Elendighed. Den begyndte og udtalte Mistillid vil fremkalde
Bitterhed. Riget bliver splidagtigt med sig selv og kan ikke bestaae.

110 Derfor ville vi værne os imod denne Mistillidens og Mistænksomhedens Aand
og ingenlunde fremstille os selv som Urettens Tjenere. Der er Plads for ganske

andre Tanker. Saaledes for denne: at det Skete netop er til vort Vel, for at
afværge en større Ulykke og at vi engang ville komme til at takke de danske
115 Mænd, som, da det gjaldt for dem at vælge mellem at sende de dem betroede
Mennesker til et stort Mandefald

— eller at udsatte sig selv for deres Landsmænds Bebreidelser og Bitterhed,
valgte det Sidste, ja gjerne Hengav deres hædrede Navn til Haan og Spot for at
120 spare deres Medmenneskers dyrebare Liv. — Saa er der ogsaa vel Plads for denne
Tanke: at han, som kjender alle Ting og giver "Seier i Krig ikke ved en Hærs
Mangfoldighed, men ved Styrken af Himmelen", havde seet, at Styrken ikke var
begjæret af Himmelen, som den burde. Derfor fandt han det nødvendigt at
ydmyge Folket, at det maatte begjære Styrken

125 af Himmelen med den Alvor og den Inderlighed, hvormed den skal begjæres. —
Her vil jeg henlede Opmærksomheden paa et mærkeligt Ord i den 2den af de
Bøger, til hvilke vore Tanker i disse Dage saa tidt drages, i 2den Maccabæer Bog
6.13: „thi at dem, som

130 handle ugudeligen ikke efterlades lang Tid, men strax falde i Straf, er et Tegn til
en stor Velgjerning". — Have vi nu handlet ugudeligen, idet vi ingenlunde have
levet saaledes med Gud og i Gud som vi burde, da lader os ile med at takke ham,
fordi han ilede med at

135 lade os falde i Straf, og lader os deri see Tegn til en stor Velgjærning.

Fremdeles — det kan jo ikke negtes at ikke alle Landets Børn ere i samme Grad
overbeviste om den nærværende Statsforfatnings Fortræffelighed; men som vi
140 alle kun have een Gud og Fader i Himmelen, saa har denne Gud kun givet os eet
Fædreland paa Jord. Til dette ere vi bundne med de samme faste, stærke Baand.

Meningerne kunne være forskellige; men Fædrelandskærligheden bliver den samme hos saamange,

145

som overhovedet elske det. Meningerne kunne være forskellige; men Ærligheden og Hæderligheden er kun een. Vi falde i Fristerens Snarer, naar vi tvivle om den hos Mænd, der i deres Liv have givet mange Vidnesbyrd derom.

150

2.

»Da tog Djævelen ham med sig til den hellige Stad og satte ham paa Tindingen af Templet og sagde til ham: Er Du Guds Søn,, da kast Dig selv herved, thi der er skrevet: Han skal give sine Engle Befaling om Dig og de skulle bære Dig paa Hænderne, at Du ikke skal støde Din Fod paa nogen Steen". Ved disse Ord stræber Djævelen at udstrøe Forfængelighedens Sæd ved Siden af Tvivlens.

„Dersom Du er Guds Søn, saa er der dog ingen, som veed det. I 30 Aar har Du selv tiet stille dermed og Intet gjort, som kunde vække Opmærksomheden. Er Du nu Guds Søn, saa viis det i Gjerningen. Nu er der jo Ingen, som bøier Knæ for Dig, Ingen, som jubler Dig imøde eller overhovedet skjænker Dig den Ære, som tilkommer Dig; men det er Din egen Skyld: Vov Noget — et stort, dristigt Foretagende. Det skal nok lykkes, selv om det synes

ugjærligt for Mennesker; thi Englene skulle beskytte Dig. Det staaer skrevet: Du skal komme uskadt derfra og da! Folkene skulle ære Dig, Nationerne prise Dig". — Dersom Frelseren havde givet efter for denne Fristelse og tilladt Forfængelighedens onde Sæd at

groe op i sit Hjerte, dersom ikke han den „ydmyge og Sagtmodige af Hjertet" havde lukket det for Forfængelighedens Sædekorn, da var han falden — og vi — vi vare, o Rædsel! uden Redning fortabte; thi kun „den, som ikke vidste af Synd, kunde Gud gjøre til Synd for os".

Lovet være Gud! Udfaldet blev et andet. Vor Frelser gjorde Modstand paa den onde Dag, svang atter Aandens Sværd, som er Guds Ord — og feirede. Paa samme Maade skal denne Fristelse ikke gjentages, men vel paa en lignende.

Det maatte vel og nu værre den næste Snare, som paa den onde Dag lægges for det danske Folks Fod, Forfængelighedens, som tilskynder til ubesindige,

180

dumdristige Foretagender. »Vort Fædrelands Stjerne skinnede med en ikke ringe Glands blandt de andre Folks i Europa. Nu er den blegnet. Det maa ikke vare længe. Er der kommen en Plet; den skal vadskes af. Derfor maa der voves
185 noget Stort, Dristigt, Voveligt. Er der end kun liden Sandsynlighed for at der kan vindes, lad det dog ske; thi bedre er en hurtig Undergang end en utaalelig Venten; men det vil lykkes; thi Gud selv vil skaffe os Seiren”.

Mon det er andet end Forfængelighedens og Utålmodighedens Tale? Vi ville
190 ingenlunde følge den. Det har hidtil ikke været almindeligt blandt os som Folk betragtet, at komme med store Ord eller ubesindige, dumdristige Gjerninger. Hidtil har det danske Folks Vei blandt Europas andre Folkefærds været en stille og bramfri og netop derfor en hæderlig. Det gjælder om at fastholde denne gode Arvelod fra beskedne Fædre og ikke at lade sig forlede af den onde Dags
195 Fristelser til at tilfredsstille Forfængelighedens uberettigede Fordringer, som nu netop komme, os saa nær, blive saa høirøstede og paatrængende. Dog vi staae jo udenfor, vi have jo ingen Indflydelse og intet Ansvar. Ingenlunde! Ingen skal skjule sig bag sin Ubetydelighed. En Tanke reiser sig i et Folks Midte, man veed ikke hos hvem; den kommer paa Vandring og udbreder sig, man veed ikke ved
200 hvem, snart er den bleven mægtig og river med sig, baade Folket og dets Styrere, man veed ikke hvorledes. — Vor Herre og Frelser tvivlede ingenlunde om, at det Skriftsted, som Djævelen anførte, jo gjaldt ham og at det, velforstaaet, lovede ham Englenes Bistand. Ikkedestomindre svarede han dog saa roligt og betænksomt med et andet Ord af Skriften: „Du skal ikke friste Herren Din
205 Gud”. Vi tvivle ingenlunde om at han, som ”hidtil haver hjulpet” ogsaa vil hjælpe fremdeles; vi tvivle ingenlunde om at han, som har forættet, „naar Du sidder i Mørket vil jeg være Dit Lys” jo vil lade en lys Dag rinde op for vort kjære Fædreland efter denne mørke og onde; men den, som troer høster ikke. Derfor sige og vi: „Du skal ikke friste Herren Din Gud”. ”Intet af Lyst til forfængelig
210 Ære! Intet af Utaalmodighed!” Med Frimodighed og Fortrøstning til Herren fremad naar

Pligten og naar Foresatte efter moden og besindig Overvejelse byder det. Der hører mere sandt Mod og mere virkelig Troe til at bie og til at være Stille indtil
215 den beleilige Tid er der, end til at styrte frem og bringe Offre uden Overlæg og uden at have Gud med sig. Det gjælder ikke om at døe, men om at gjøre Modstand paa den onde Dag og at bestaae, efter at have overvundet Alt.

3.

„Atter tog Djævelen ham op med sig paa et saare høit Bjerg og viste ham alle Verdens Riger og deres Herligheder og sagde til ham: Alt dette vil jeg give Dig, om Du vil falde ned og tilbede mig”.

225

Overvundet de 2de første Træfninger, vælger Djævelen nu en anden Valplads og angriber med andre Vaaben.

230

„Vi ville nu ikke tale om Du er Guds Søn eller ikke; men see nu hvad jeg byder Dig! Hidtil er der kun budt Dig den Ringhed, hvori Du er kommen til Verden, den Fattigdom, hvori Du er opfødt. Jeg byder Dig noget Andet, Herredømme, Magt, Rigdom. Det er Noget, som betyder Noget og er Noget. Den, som har dette, er Noget; den som Intet har deraf, er Intet. Dertil — saa er det ingenlunde vanskeligt at komme i Besiddelse deraf. Har Du end ikke arvet det, eller

235 modtaget det paa anden, som det hedder, lovlig Maade; jeg kan og vil give Dig det, blot at Du falder ned og tilbeder mig”.

240

Det var den 3die Snare, knyttet sammen af Herredømme, Magt og Rigdommens Tillokkelser, hvilken det tilstedtes Djævelen at lægge for Frelserens stod paa den onde Dag. Dersom Herren ikke der havde gjort Modstand og bestaaet efter at have overvundet Alt. da vilde det kun lidet have baadet ham og os, at han havde seiret de tvende første Fristelser. Da vilde han vel (vi kunne ikke tvivle derom) have kunnet oprette et stort Rige af denne Verden, hvori han kunde have samlet stor Rigdom og Herlighed, men aldrig et Rige, som ikke er af denne Verden, hvis Værd blandt Andet ogsaa er bleven beviist derved, at det er bleven videre udbredt og har bestaaet længere end nogetsomhelst Rige af denne Verden, da vilde han aldrig have kunnet ”adle Armod og Usselhed”, aldrig have kunnet efterlade sig Disciple, som ”selv fattige dog gjorde mange rige” —; han vilde aldrig være bleven vor Frelser og Forløser — og ”der er ikke Frelsere flere”

245 —; da vilde og vi, hvorledes vi end iøvrigt havde kæmpet, dog tilsidst blive nødsagede til at bøje os for

250

255

Ærgjærrighedens og Pengegjærrighedens Tillokkelser. Ingen, ikke en Eneste, kunde modstaae dem. Enhver var tilfals og kunde kjøbes. — Men, lovet være Gud! Jesus vandt og vi skulle ogsaa vinde, dog ikke uden Kamp. Djævelen byder vel ikke oftere „alle Verdens Riger og deres Herlighed”. Det behøves ikke og tilstedes ikke; men derfor undlader han jo ikke at udstrøe den onde Sæd, hvoraf Rigdommens og Bekymringernes Torne voxe op, at de kunne qvæle den gode

- 260 Sæd. Vi kunne spore denne hans Gjerning dagligen; men en særegen Leilighed gives ham paa den onde Dag — og han benytter den. Saa gjør han ganske vist ogsaa nu, da den onde Dag er rundet op over vort Fædreland. — Det kan ikke være Andet, der fordres og maa fordres Offre. Ere vi endnu og fremdeles villige til at bringe dem? Hidtil har der paa mange Steder viist sig stor Redebonhed.
- 265 Mange have bragt deres Gaver Aabenbarti det Haab derved at virke paa Andre ved Exemples Magt, Andre have foretrukket at gjøre godt I saa stor Stilhed som muligt. Nogle faa have holdt sig tilbage. Saaledes gik det, medens Dagen var lys og god; men nu da den er bleven mørk og ond, nu høres allerede Fristerens Hvislen: — „Alt det, som hidtil er givet er tabt, forspildt, til ingen Nytte, kun
- 270 vore Fjender glæde sig derved, og ikke det allene; men Fædreland, Sprog, folkelig Eiendommelig er tabt. Naar saaledes Alt styrter sammen i det Store, hvad bliver saa tilovers? Tilovers bliver kun det. som man har og beholder, kun den Magt, den Herlighed, som enhver kan fastholde i sin Kreds, kun det Gods, den Rigdom, den Formue som reddes ud af det store Skibbrud.
- 275 Derfor se nu hver til at redde hvad han kan, nu er det ikke Tid til at agte paa Andres Bedste, men kun til at se paa sit Eget. Som Sneglen kryber i sit Huus, naar Storm og Uveir raser, saa gjøre og(saa) Du. Luk i for Dit Hjerte og fremfor Alt luk for Din Pung.
- 280 Der skal blive Udgifter nok alligevel. Der vil blive taget. Du behøver ikke at give. Du stal se der er Daarer til enhver Tid, ikke mindst paa den onde Dag. benyt dem og Du skal lægge til det, Du har, Du skal forøge Dit Gods, have nok til Dig og Dine." — —
- 285 Ogsaa denne Snare spændes nu ud for Manges Fødder blandt os. — Dersom vi falde i den, dersom vi lukke vort Hjerte, vor Pung, vore Døre for Brødre og Søstre, hvis Trang netop nu maatte være og blive større end tidligere, dersom Frygten paa den onde Dag
- 290 gjør os haardhjertede, indesluttede, fastholdende det vi have, pengegjerrige, da ere jo ikke allene vi fortabte, først fortabte i vore Synder som vi ikke ville slippe, men ogsaa Andre fortabte, hvilke vi kunde hjælpe, og Fædrelandet tabt, fordi dets Børn svigtede det og elskede mere Magt, Herredømme og Gods end det.
- 295 Der vil fordres Offre ikke allene af dem, der nærmest ere kaldede til at værne om Fædrelandet, men ogsaa af os; lader os bringe dem af et beredvilligt Hjerte, hvad enten der kræves af det Gods eller af den Magt og den Indflydelse, som er bleven

os betroet. Naar det hedder: „Herren haver det behov“, ville vi villigen og gjerne
300 give det hen.

Hvorledes skulle vi blive istand dertil?

Derved at vi „tage Guds fulde Rustning paa“ — „staae omgjordede om vore
305 Lænder med Sandhed“ ja med Sandhed, saa at vi lig hine Herrens bolde
Stridsmand, der vare „Sandheden troe i Kjærlighed“, kunne ”aflægge Løgn og
tale Sandhed“, erindrende ”at vi ere hinandens Lemmer“ og at Sandheden tjener
bedst saavel det enkelte Lem som det hele Legeme — „og iført Retfærdigheds
Pantser“, ikke vor egen, men dens, som Jesus har erhvervet os, saa at vi, medens
310 vi bekjende os som Syndere for Gud, der have forskyldt idel Straf, dog bygge
fuldt og fast paa Jesu Christi Fortjeneste og Forbøn, — „Fødderne ombundne
med Færdighed i Fredens Evangelium“, saa at vi formedelst denne Færdighed ere
istand til at vandre op og ned, frem og tilbage i det Fredens Evangelium, som er
givet os, og derfra hentede mange herlige Vaaben, baade til Angreb og til
315 Forsvar, som deri ere opbevarede til Brug for os paa den onde Dag — „gribende
Troens Skjold, med hvilket vi skulle kunne slukke alle den Ondes gloende Pile”.
— Vi have seet disse gloende Pile, som den Onde skyder ud; de ere Mistillidens,
Forfængelighedens, Egenkærlighedens. Sætte vi derimod Troens Skjold, en fast
Troe paa Gud Fader, Himlens og Jordens almægtige Skaber, paa Gud Søn, vor
320 Herre og vor Broder, vor Dommer og vor Frelser, paa Gud den hellig Aand,
som giver et Menneske baade at ville og at udrette langt ud over hvad dets egne
Kræfter formaae, saa skal det lykkes; det skal visseligen lykkes os — at slukke
dem — „- tagende Saliggjørelsens Hjelm“, det er det store, salige Haab om den
store Guds vor Frelser herlige Aabenbarelses Dag, som haver trøstet alle dem,
325 der fik Syn derfor, og fra hvilket de ere gaaede ligesom nyfødt ud til
Fortsættelsen af deres timelige Kamp, som, hvad den end kostede, dog altid førte
dem nærmere til hiint store Maal og bekræftede Haabet derom, — ”og Aandens
Sværd, som er Guds Ord“, hiint skarpe, tveæggede Sværd, som vor Herre og
Frelser svang 3 Gange i Ørken imod Djævelen; men hvert Sværdhug var
330 afgjørende i sin Fristelse, og da det sidste var udført, da »forlod Djævelen ham,
og see, Englene gik til ham og tjente ham«.

Saaledes kjæmpede og sejrede vor Herre og Frelser, saaledes rustede skulle ogsaa
vi kjæmpe og bestaae paa den onde Dag, da skal ogsaa den forvandles for os til
335 en lys og god Dag, for hvilken vi takke Gud og Faderen i vor Herres Jesu Navn.
— Amen!

Kilde

Lund, F. "Den onde Dag", Prædiken paa 1ste Søndag i Fasten den 14de Februar 1864: holdt i Tryggelev og Fodslette Kirker. Rudkjøbing, Den Rosenstandske Boghandels Forlag (1864) Digitalisere af Det Kongelige Bibliotek

340

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

1. søndag i fasten, Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

345

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/frederik-vilhelm-lunds-praediken-1-sondag-i-fasten>

350

355

360

365

370

375